

Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

A. Algemene toelichting

Het institutioneel akkoord voor de zesde staats hervorming van 11 oktober 2011 hevelt een aantal bevoegdheden over naar Vlaanderen, zo ook enkele betreffende het jeugdbeschermingsrecht. Onder de "Communautarisering" van het jeugdbeschermingsrecht vallen volgende materies:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels.

Het betreft hier hoofdzakelijk een wetgevende bevoegdheid met betrekking tot het bepalen van maatregelen. Het is duidelijk dat aanpassingen aan de procedure of de gerechtelijke organisatie die volgen uit de aanpassing van het maatregelenpakket blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid.

Met het oog op het realiseren van een gedifferentieerde aanpak van jeugddelinquentie, worden in het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 een aantal contouren en keuzes al duidelijk. Deze contouren en keuzes vormen de richtlijnen in het uittekenen van een Vlaams decreet. Op 20 maart 2015 keurde de Vlaamse Regering de 'conceptnota - Contouren en plan van aanpak voor een Vlaams beleid inzake een gedifferentieerde aanpak van Jeugddelinquentie' goed (VR 2015 2003 DOC 0244/1).

Het voorontwerp van decreet dat deze beleidskeuzes concretiseert, het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, kreeg een eerste principiële goedkeuring van de Vlaamse Regering op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/TER).

Vlaanderen heeft de keuze gemaakt om werk te maken van een eigen beleid inzake jeugddelinquentie. Dit heeft ook gevolgen voor andere, bestaande regelgeving, welke door dit nieuwe regelgevend kader wordt gewijzigd, opgeheven of aangepast. Het betreft :

- De wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, gewijzigd bij de wet van 15 mei 2006 en de wet van 13 juni 2006;
- De wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, gewijzigd bij de wetten van 13 juni 2006 en 27 december 2006;
- Het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- Het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand;
- Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

De wijzigingen aan de wet van 8 april 1965 zijn inhoudelijke gevolgen van de bevoegdheid die Vlaanderen verkreeg m.b.t. het jeugdbeschermingsrecht, en waaraan invulling wordt gegeven met het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht. De eigen, Vlaamse beleidskeuzes resulteren in een uitbreiding, aanpassing of opheffing van het bestaande (federale) kader.

De wet van 1 maart 2002 wordt opgeheven.

De bepalingen m.b.t. het decreet Integrale jeugdhulp en het decreet rechtspositie die zijn opgenomen in het voorliggende voorontwerp van decreet, betreffen enerzijds aanpassingen die nodig zijn als gevolg van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht (bv. een nieuwe vorderingsgrond voor het openbaar ministerie) en de keuzes die hierin werden gemaakt, anderzijds wordt het decreet rechtspositie expliciet van toepassing gemaakt op minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd of hiervan verdacht worden. Daarnaast worden ook een aantal materiële zaken rechtgezet, uitgeklaard, verbeterd of aangepast conform de praktische uitvoering.

De bepalingen uit het voorliggende voorontwerp van decreet m.b.t. het decreet bijzondere jeugdbijstand, hebben als doel dit laatste decreet als zodanig op te heffen en de enkele, resterende bepalingen, te integreren in het decreet integrale jeugdhulp.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikelen 1 tot en met 29

Met het overhevelen van bevoegdheden in het kader van de zesde staatshervorming werd de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de volgende materies:

- het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- de regels inzake de uithandengeving;
- de regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- de gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels.

Dit creëerde de mogelijkheid om een Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie uit te tekenen en leidde tot het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER). Dit decreet komt voor wat het bepalen van de aard van de maatregelen, de regels inzake uithandengeving en de regels inzake plaatsing in een gesloten instelling betreft, in de plaats van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Er dienen dan ook een aantal bepalingen en onderdelen van bepalingen uit de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, opgeheven te worden om geen overlap en/of tegenstrijdige bepalingen te hebben.

In het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) wordt ook een nieuwe terminologie gehanteerd. Zo wordt er gesproken over 'reactie' als overkoepelende term wanneer er in zijn algemeenheid verwezen wordt naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige, zonder onderscheid te maken naar de fase van de procedure waarin er wordt gereageerd. Daarnaast wordt, wanneer men dit onderscheid wel wil maken, de term 'maatregel' gebruikt voor de reacties binnen de voorlopige fase en 'sanctie' voor de reacties binnen de fase ten gronde. Ook wordt er niet meer gesproken over een 'als misdrijf omschreven feit' maar over een 'jeugddelict'. We wijzigen de nodige bepalingen in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade zodat deze wet qua terminologie gelijkloopt met het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) en er geen verwarring kan bestaan.

Aangezien bepaalde artikelen uit de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade worden opgeheven, hebben we in bepaalde artikelen ook nieuwe verwijzingen naar het

voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) moeten opnemen.

Artikel 30

Er wordt in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp nergens melding gemaakt van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Aangezien dit decreet reeds toegepast wordt door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening, verduidelijken we het toepassingsgebied met de nieuwe formulering "in alle contacten met de jeugdhulp en de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening".

Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp wordt gewijzigd om het ook van toepassing te maken op de jongeren die onder het toepassingsgebied van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) vallen. Hiertoe wordt in artikel 3 het toepassingsgebied van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp uitgebreid, zodat het decreet effectief van toepassing wordt op jongeren die onder het toepassingsgebied van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) vallen.

Artikel 31

Er is een discrepantie tussen artikel 22, §2, vierde lid van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en artikel 77, §2, tweede lid van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Beide artikelen regelen de toegang tot het dossier voor de minderjarige waardoor de discrepantie voor verwarring zorgt. Deze discrepantie wordt opgelost door artikel 22, §2, vierde lid te vervangen door artikel 77, §2, tweede lid, zodat in beide artikelen hetzelfde gezegd wordt.

Artikel 32

Er wordt in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp nergens melding gemaakt van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Aangezien dit decreet reeds toegepast wordt door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening, verduidelijken we het toepassingsgebied met de nieuwe formulering "in alle contacten met de jeugdhulp en de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening".

Artikel 33

De definities in artikel 2, §1 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp worden aangevuld met de definities uit het opgeheven decreet van 7 maart 2008 inzake de bijzondere jeugdbijstand. Aangezien de overgebleven artikelen uit dit decreet overgeheveld worden naar het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp dienen immers ook de definities hieraan aangepast te worden.

Daarnaast wordt de definitie van minderjarige, in punt 36° aangepast, om te voldoen aan de EU-richtlijn 2011/93/EU.

Artikel 34

Er wordt een nieuw artikel 2/1 ingevoegd in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp waarin het recht op een vertrouwenspersoon in de contacten met de jeugdhulp en met de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening voor ouders en opvoedingsverantwoordelijken wordt vastgelegd, in navolging van hetgeen opgenomen werd in de beleidstekst 'Jeugdhulp 2.0': "Voor de vertrouwenspersoon voor ouders komt er een regeling in het decreet integrale jeugdhulp waarin zijn statuut en mandaat vastgelegd worden".

Er werd een voorbeeld genomen aan artikel 24 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige, waarin het recht op bijstand voor de minderjarige

wordt vastgelegd. Er werd een extra voorwaarde toegevoegd, nl. de vertrouwenspersoon van de ouders, respectievelijk opvoedingsverantwoordelijke moet een andere vertrouwenspersoon zijn dan deze van de minderjarige, om te vermijden dat de vertrouwenspersoon gewrongen komt te zitten tussen de ouder(s) en de minderjarige.

Artikel 35

Het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1997 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor integrale gezinszorg is opgeheven door het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand en tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1997 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor integrale gezinszorg. Artikel 3, §1, punt 1° wordt hieraan aangepast.

Artikel 3, §1, punt 6° wordt opgeheven aangezien dit verwijst naar het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand, wat met dit decreet opgeheven wordt.

Artikel 36

Met de overheveling van de bepalingen uit het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp moest ook het doel van de bijzondere jeugdbijstand zijn plaats krijgen binnen de missie van de integrale jeugdhulp.

Artikel 37

Gezien de strafbaarstelling die reeds opgenomen is in artikel 458 Strafwetboek schrappen we de strafbaarstelling in artikel 7 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

Artikel 38

Met betrekking tot de voortgezette jeugdhulpverlening zorgt de huidige formulering voor een verkeerde interpretatie. Het wordt veel strikter geïnterpreteerd dan de bedoeling was. Onder andere omdat de huidige formulering ervoor zorgt dat mensen denken dat de voortzetting van de jeugdhulpverlening moet gevraagd worden voordat de minderjarige de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en 'voortzetting' laat ook uitschijnen dat het moet gaan om een ononderbroken jeugdhulpverlening. Beide veronderstellingen kloppen niet, vandaar de wijziging.

Artikel 39

Het betreft de rechtzetting van een verkeerde verwijzing

Artikel 40

De koppeling tussen versnelde indicatiestelling en toewijzing (VIST) enerzijds en urgente situatie anderzijds leidt tot verwarring omdat niet alle situaties die opgesomd worden in artikel 28 vallen onder de noemer 'urgente situatie'. Ze leiden echter wel allen tot een versnelde werking van de toegangspoort, ofwel op niveau van indicatiestelling ofwel op niveau van jeugdhulpregie, of beiden. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 betreffende de integrale jeugdhulp verduidelijkt verder de werking van de toegangspoort in elke van de specifieke situaties, en die procedure houdt rekening met het verschil in urgentie. Gezien de procedures zoals uitgewerkt in het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 betreffende de integrale jeugdhulp ongewijzigd blijven, is het niet nodig om de noemer 'urgente situatie' te behouden in het decreet. Het creëert immers de indruk dat bepaalde vormen van hulp enkel kunnen aangevraagd worden in een urgente situatie – terwijl dit niet altijd zo is. Bijvoorbeeld: Een specifieke actie is een manier om laagdrempelige ondersteuning die gezinnen met beperkte draagkracht niet zelf kunnen financieren, door de overheid te laten financieren zodat er geen beroep gedaan moet worden op meer ingrijpende jeugdhulp. Gezien het preventieve karakter zijn dit meestal geen situaties waar sprake is van urgentie, maar een specifieke actie wel noodzakelijk is om de draagkracht van het gezin te versterken.

Artikel 41

Artikel 29 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp regelt de rechtstreekse toegang tot de toegangspoort. De rechtstreekse toegang met de voorwaarden zoals deze nu omschreven wordt in artikel 29 van het decreet van 12 juli 2013 maakt de volledige invoering van de persoonsvolgende financiering onmogelijk. Met het oog op de inwerkingtreding van de persoonsvolgende financiering voor minderjarigen zorgen we er dan ook voor dat de rechtstreekse toegang mogelijk wordt in alle gevallen, met delegatie aan de Vlaamse Regering om de voorwaarden voor deze toegang vast te leggen.

Artikel 42 en 44

Er moet verduidelijkt worden dat het gaat over bij de gemandateerde voorzieningen aangemelde dossiers.

Artikel 43

Artikel 39 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp zorgt voor heel wat discussie: De term 'tegensprekelijk debat' zorgt immers voor verkeerde verwachtingen van de cliënten uit, die iets anders verwachten dan wat er eigenlijk geboden wordt. Daarom wordt er nu gesproken over een gesprek en wordt er verduidelijkt wie daar aanwezig is en wat de bedoeling van dit gesprek is.

Artikel 45

De zinsnede "Als vermeld in paragraaf 1" lijkt overbodig, aangezien er aan iedereen een consult geboden wordt die contact opneemt met het crisismeldpunt.

Artikel 46

Eerder dan een recht op jeugdhulpverlening, zoals omschreven in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp, opnieuw in te schrijven in het jeugddelinquentierecht, wordt ingezet op het voorzien in een vlotte verbinding tussen enerzijds jeugdhulpverlening en anderzijds de reactie op jeugddelicten. Het garanderen van een duidelijke, vlotte verbinding, om op die manier de toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers te vrijwaren, is essentieel voor het constructief gehalte van het jeugddelinquentierecht.

Wanneer wordt geoordeeld dat er nood is aan gerechtelijke jeugdhulpverlening (gedwongen, opgelegde jeugdhulpverlening) voor een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger, voorzien we in een nieuwe vorderingsgrond. Via een nieuwe 'derde' vorderingsgrond kan het openbaar ministerie de betrokken jeugdrechter rechtstreeks vatten met het oog op het nemen van een (gedwongen) hulpverleningsmaatregel. De betrokken jeugdrechter is in deze diegene die de zaak met betrekking tot het gepleegde jeugddelict afhandelt.

De nieuwe 'derde' vorderingsgrond komt in beeld wanneer er bij een (vermoedelijke) delictpleger een verontrustende (opvoedings- of leef)situatie aan het licht komt die dergelijk ingrijpen vereist. De vaststelling van de aanwezigheid van een verontrustende (opvoedings- of leef)situatie kan bij aanvang gedaan worden of op eender welk later tijdstip. Op het moment van de vaststelling kan dan door het openbaar ministerie een beroep gedaan worden op deze nieuwe vorderingsgrond. Deze 'derde' vorderingsgrond wordt voorzien zowel in de voorlopige fase als in de fase ten gronde. Met het voorzien van deze verbinding wordt het mogelijk om jeugdhulpverlening en de reactie op een jeugddelict via twee onderscheiden, maar combineerbare sporen, hetzij gelijktijdig of achtereenvolgend in te zetten.

Het installeren van deze nieuwe vorderingsgrond heeft niet tot bedoeling om minderjarige (vermoedelijke) delictplegers zonder meer te prioriteren voor wat de toegang tot jeugdhulpverlening betreft.

Artikel 47 en 48

Er wordt een nieuw artikel 48 decreet integrale jeugdhulp geïmplementeerd waarbij de gerechtelijke maatregelen gemoduleerd worden, zoals gevraagd aan de Vlaamse Regering in punt 13°, b) van de resolutie van 8 juli 2015 houdende aanbevelingen voor een verbeterde organisatie en werking van integrale jeugdhulp.

Daarnaast wordt een artikel 48/1 decreet integrale jeugdhulp ingevoegd, waarbij benadrukt wordt dat pleegzorg bij uithuisplaatsing steeds de eerste overweging moet zijn.

Artikel 49

Deze verwijzing wordt aangepast in het kader van de overheveling van de artikelen uit het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand.

Artikel 50 tot en met 52

In het kader van Jeugdhulp 2.0 wordt het Managementcomité Integrale Jeugdhulp omgevormd naar het Aansturingscomité Jeugdhulp. De betreffende bepalingen moeten dan ook overeenkomstig aangepast worden.

Artikel 53

Het toekennen van bijkomende middelen door jeugdhulpregie heeft als voorwaarde een voorgaande prioritering en escalatie naar de hoogste prioriteit. Deze voorwaarde vormt een probleem voor minderjarigen die reeds in een voorziening zitten, maar waar bijkomende middelen noodzakelijk zijn om de hulpverlening te continueren. Er is immers al hulp opgestart en de voorziening is, mits injectie van bijkomende middelen bereid om de hulp verder te zetten. Gezien prioritering en escalatie naar de hoogste prioriteit enkel zinvol is om opstart van hulp af te dwingen, is dit in dossiers waar de continuïteit bedreigd is, geen zinvolle tussenstap. Het inzetten van de bijkomende middelen is echter wel zeer zinvol voor deze minderjarigen omdat anders de continuïteit van hun jeugdhulptraject in het gevaar is. Gezien de doelstelling van het decreet om continuïteit te verzekeren, is het wenselijk om ook hier expliciet te waarborgen dat we trajecten waar de continuïteit bedreigd is, kunnen versterken met bijkomende middelen.

Artikel 54 tot en met 72

Hoofdstuk VI Financiering van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand wordt volledig overgenomen in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Hiertoe worden 2 nieuwe afdelingen toegevoegd in hoofdstuk 12 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

De artikelen 69/1 tot en met 69/15 hebben betrekking op het Fonds Jongerenwelzijn. Het Fonds Jongerenwelzijn wordt opgericht als een intern verzelfstandigd agentschap (IVA) met rechtspersoonlijkheid.

De kerntaken van het Fonds Jongerenwelzijn zijn beleidsuitvoerend:

- 1° het ten laste nemen van de financiële lasten van de zorgtaken voor de doelgroep die duidelijk wordt omschreven;
- 2° het aanleggen en beheren van financiële reserves voor toekomstige en onvoorziene uitgaven;
- 3° het innen van de kinderbijslagen en de bijdragen van personen ten aanzien van wie hulp wordt georganiseerd of van onderhoudsplichtige personen.

Het zijn grotendeels de taken van het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand die worden overgenomen. Het Fonds Jongerenwelzijn is gekoppeld aan het IVA Jongerenwelzijn. Het IVA Jongerenwelzijn heeft duidelijk omschreven, voldoende massa uitvoeringstaken en neemt zo onder meer het beheer van het Fonds op zich. De gewenste dienstverlening is duidelijk meetbaar en de werking is doelmatig aan te sturen. De werking kan bovendien opgevolgd worden via beleidsindicatoren en rapportering.

Naast de dotatie van de Vlaamse Gemeenschap heeft het Fonds Jongerenwelzijn structureel eigen inkomsten uit onder andere de geïnde kinderbijslagen (rechtstreekse betaling door de kinderbijslagkassen); de ontvangsten voortvloeiend uit de tussenkomsten

in de geneeskundige zorgen en de bijdragen van personen ten aanzien van wie hulp wordt georganiseerd of van onderhoudsplichtige personen.

Deze inkomsten moeten opnieuw worden aangewend ten behoeve van de personen in kwestie en moeten strikt gescheiden gehouden worden van de globale financiële stromen van de Vlaamse Gemeenschap. Hiertoe werd het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand opgericht en later omgevormd tot het Fonds Jongerenwelzijn, een IVA met rechtspersoonlijkheid. Naar analogie van de huidige situatie kan de leiding van het Fonds en van de IVA Jongerenwelzijn aan eenzelfde persoon worden toevertrouwd. Het Fonds Jongerenwelzijn wordt gekoppeld aan een andere IVA waarmee het de doelgroep deelt en waarvoor het instaat voor financiering. Daarom wordt afgeweken van artikel 4, §2, van het kaderdecreet bestuurlijk beleid. Het financiert in grote mate de taken van het IVA zonder rechtspersoonlijkheid, die uitvoering geeft aan het beleid voor dezelfde doelgroep. Het decreet maakt het mogelijk om een hoofd van een agentschap van het beleidsdomein te belasten met de algemene leiding, de werking en de vertegenwoordiging van het Fonds. Hiervoor wordt een uitzondering voorzien op artikel 6, §3, van het kaderdecreet bestuurlijk beleid. De Vlaamse Regering kan ook afwijken van artikel 10, §1, van het kaderdecreet bestuurlijk beleid dat bepaalt dat IVA's met rechtspersoonlijkheid beschikken over operationele autonomie zodat het beheer van het Fonds door de Vlaamse Regering kan toevertrouwd worden aan een andere IVA binnen het homogeen beleidsdomein dat wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering.

De missie geeft de bestaansreden van het Fonds weer. De missie van het Fonds is de financiering te garanderen van de zorg die wordt aangeboden aan de doelgroep. In het algemeen gaat het om kinderen en jongeren voor wie de maatschappelijke integratie en participatie in het gedrang zijn of dreigen te komen. De groep minderjarigen die een jeugddelict hebben begaan, vormen een bijzondere categorie binnen deze doelgroep.

Ook worden de kerntaken van het Fonds beschreven. Deze taken zijn voornamelijk van financiële aard, maar strekken zich ook uit tot het beheer van het patrimonium. Naast de financiering van de zorgtaken voor de doelgroep legt het Fonds financiële reserves aan. Het beheert deze met het oog op toekomstige en onvoorziene uitgaven. Het Fonds int de kinderbijslagen en de bijdragen van personen ten aanzien van wie hulp wordt georganiseerd of van onderhoudsplichtige personen.

De financiële lasten die aan het Fonds worden toevertrouwd worden geconcretiseerd door te verwijzen naar de wettelijke regelingen die deze lasten doen ontstaan, namelijk dit decreet en het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER). In deze financiële lasten zijn de wedden, voorschotten daarop en vergoedingen of uitkeringen die een toebehoren van de wedden vormen of ermede gelijkstaan van het personeel van de diensten van de Vlaamse Regering niet inbegrepen.

De Vlaamse Regering is ook in de mogelijkheid om specifieke taken toe te wijzen aan het Fonds, naargelang de noodwendigheden in het snel evoluerende domein van de jeugdzorg.

De Vlaamse Regering beheert het Fonds middels een door haar op te richten agentschap zonder rechtspersoonlijkheid. In afwijking van artikel 10, §1, van het kaderdecreet bestuurlijk beleid beschikt het Fonds ten opzichte van het beherende agentschap en zijn personeelsleden niet over operationele autonomie.

De Vlaamse Regering regelt de werking van het Fonds overeenkomstig de bepalingen van het kaderdecreet bestuurlijk beleid. Om het mogelijk te maken dezelfde leidinggevende zowel aan het hoofd te stellen van het Fonds als aan het hoofd van het beherende agentschap, wordt afgeweken van artikel 6, §3, van het kaderdecreet bestuurlijk beleid. Het Fonds heeft immers geen personeel.

Het ondernemingsplan van het Fonds maakt deel uit van het ondernemingsplan van het beherende agentschap.

Ook worden de financiële middelen waarover het Fonds kan beschikken opgesomd. De voornaamste bron van financiering van het Fonds zal de dotatie zijn vanuit de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De begroting en de rekeningen van het Fonds worden opgemaakt en goedgekeurd en de controle door het Rekenhof wordt uitgevoerd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof.

Het Fonds Jongerenwelzijn zal de uitgaven ten laste nemen, die voortvloeien uit beslissingen die met toepassing van dit decreet worden genomen, onder andere door de Toegangspoort of door de jeugdrechtbanken met het oog op concrete hulpverlening aan jongeren. Daarvoor is uiteraard vereist dat die beslissingen aan het Fonds worden meegedeeld.

Artikel 73 en 74

Wanneer aan een minderjarige die werd geplaatst overeenkomstig de bepalingen van de jeugdbijstandsregeling een bijdrage in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten wordt opgelegd, moeten het ondersteuningscentrum, de toegangspoort en de jeugdrechter zich houden aan de algemeen geldende regels die ter zake door de Vlaamse Regering zullen zijn vastgelegd.

Door het invoeren van enkele objectieve criteria zal aldus een zekere eenvormigheid in de rechtspraak tot stand komen. De Vlaamse Regering kan ook regels uitvaardigen met betrekking tot de bestemming van het loon dat wordt toegekend aan de minderjarigen. Zowel de bijdrage van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van de minderjarigen, als de bestemming van het loon dat aan minderjarigen die in het kader van de jeugdbescherming worden geplaatst, wordt toegekend, kunnen – al naargelang van het geval – worden bepaald door het ondersteuningscentrum, de toegangspoort of de jeugdrechter. Het spreekt voor zich dat het optreden van het ondersteuningscentrum en de toegangspoort in het kader van dit artikel beperkt blijft tot die gevallen waarin het zelf bijstand en hulp heeft georganiseerd.

Tegen de beslissingen van het ondersteuningscentrum en de toegangspoort is verhaal mogelijk bij de jeugdrechtbank. Dit verhaal wordt uitgeoefend bij verzoekschrift. Uit artikel 5, §1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kan impliciet worden afgeleid dat de gemeenschappen bevoegd zijn om de materiële bevoegdheid van de jeugdrechtbanken te regelen binnen hun bevoegdheid voor de aangelegenheid 'jeugdbescherming'. De regeling betreffende de bijdrage in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van minderjarigen aan wie hulp wordt verleend in het raam van de vrijwillige of gerechtelijke jeugdbijstand, maakt ongetwijfeld deel uit van de 'jeugdbescherming'.

Uit dezelfde bepaling van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 blijkt anderzijds dat de federale overheid bevoegd is voor de rechtspleging voor de jeugdgerichten. Met toepassing van artikel 10 juncto artikel 19 van die bijzondere wet zouden de gemeenschappen die federale bevoegdheid enkel kunnen betreden voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van hun eigen bevoegdheden, voor zover die federale bevoegdheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en voor zover de federale bevoegdheid slechts marginaal wordt betreden.

Artikel 75

Behoeft geen toelichting.

Artikel 76

Het hoofd van het agentschap Kind en Gezin fungeert niet meer als verwerkingsverantwoordelijke voor de Vertrouwenscentra Kindermishandeling. Het betrof

hier een tijdelijke bepaling die nu geschrapt moet worden. Het zijn nu de Vertrouwenscentra Kindermishandeling zelf die verantwoordelijk zijn voor de verwerking van persoonsgegevens.

Artikel 77

Er wordt in artikel 77 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp nog steeds verwezen naar de vroegere, strengere voorwaarden voor de vertrouwenspersoon. Artikel 77 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp werd dus niet aangepast aan de versoepeling van de voorwaarden voor een vertrouwenspersoon van de minderjarige in het decreet rechtspositie. Hier wordt dan ook de uitbreiding gemaakt naar de vertrouwenspersoon voor ouders en opvoedingsverantwoordelijken.

Artikel 78

Artikel 78/1 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp stelt dat de Vlaamse Regering de in artikel 78/2, §1, vermelde voorzieningen en de in artikel 78/6, vermelde organisaties laat inspecteren door personeelsleden van Zorginspectie van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Vóór 1 januari 2015 gebeurde de inspectie door het IVA Zorginspectie. Sinds 1 januari 2015 is Zorginspectie geïntegreerd in het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en gebeurt die inspectie niet meer door het "agentschap" Zorginspectie, maar wel door Zorginspectie van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Artikel 79 en 80

Voorzieningen die gespecialiseerd zijn in de opname of de begeleiding van minderjarigen, die naar hen verwezen worden in het kader van dit decreet moeten door de Vlaamse Regering erkend worden.

Voorzieningen die gespecialiseerd zijn in de opname of de begeleiding van minderjarigen binnen het kader van het beveiligend verblijf, die naar hen verwezen worden in het kader van dit decreet, moeten door de Vlaamse Regering erkend worden. Het gaat hier over beveiligend aanbod, dat voorzien wordt voor een zeer specifieke groep minderjarigen, die in hun eigen belang, bijvoorbeeld omwille van ernstig wegliepgedrag of verblijf in een uiterst negatieve of gevaarlijke context, tijdelijk uit hun omgeving moeten worden weggehaald. Doel van dit beveiligend verblijf is de minderjarige en de context terug begeleidbaar krijgen en te komen tot een voldoende veilige leefsituatie zodat (her)aansluiting bij de reguliere hulpverlening en re-integratie in de maatschappij mogelijk is. Binnen dit beveiligend verblijf wordt structureel extra ondersteuning geboden en wordt er zeer individualistisch gewerkt met de minderjarigen.

De Vlaamse Regering stelt ten aanzien van de voorzieningen een aantal kwalitatieve eisen. De erkenningsvoorwaarden die de Vlaamse Regering kan vaststellen, slaan op de kwaliteit en kwantiteit van de personeelsomkadering, op vereisten inzake materiële infrastructuur, het opleidingsniveau van de personeelsleden en de desgevallend multidisciplinaire samenstelling van bepaalde equipes, de leefomstandigheden of begeleidingsvoorwaarden die aan de minderjarigen geboden worden, het pedagogische concept van waaruit minderjarigen benaderd worden en de middelen die hiervoor worden ingezet. Met een programmatie van de voorzieningen zal de Vlaamse Regering het aanbod van de voorzieningen spreiden over de regio's.

Er wordt tevens een rechtsgrond voorzien voor het verwerken van gerechtelijke en medische gegevens, zodat de voorzieningen, met het oog op de veiligheid van de minderjarigen die er begeleid worden of er verblijven, een uittreksel uit het strafregister en eventueel een medisch geschiktheidsattest kunnen opvragen bij hun personeelsleden. De voorzieningen kunnen, net als alle andere voorzieningen die binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, voor een onbepaalde duur erkend worden. Dit past binnen een ruimer traject van deregulering en van responsabilisering. Er wordt van initiatiefnemers verwacht dat ze zich als sociale ondernemer profileren, inclusief de verwachting dat ze een strategisch meerjarenbeleid gaan voeren, wat niet verzoenbaar is met het verlenen van erkenningen van bepaalde duur.

Een dynamische opvolging door Zorginspectie (via algemene, thematische en focusinspecties) en door het IVA Jongerenwelzijn op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, zoals het werd gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 14 februari 2014, zorgt ervoor dat de werking en de kwaliteit van de voorzieningen continu gemonitord wordt. De regelgeving bevat ook voldoende handvatten voor een remediëringsbeleid, met als ultieme sanctie het intrekken van de erkenning.

Projecten kunnen erkend worden voor een hernieuwbare termijn van maximaal vijf jaar. De beperking van de looptijd van projectmatig aanbod tot maximaal vijf jaar sluit aan bij de conclusies van de werkgroep 'projecten' van het IVA Jongerenwelzijn die als principe een maximale looptijd van vijf jaar naar voren schoof om het project te evalueren en desgevallend te werken aan reguliere en structurele verankering.

De formulering dat voorzieningen voor een onbepaalde tijd "kunnen" worden erkend, maakt het mogelijk om een erkenning van beperktere duur te verlenen (bij bv. problematisch functioneren).

Artikel 81

Dit artikel machtigt de Vlaamse Regering om de procedure voor erkenning van voorzieningen te regelen. Het bepaalt verder de samenstelling van het erkenningsdossier. De samenstellende delen van het erkenningsdossier zijn formeel administratieve stukken, een verslag van het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp van het werkgebied waarin de aanvrager is gevestigd en een inhoudelijke voorstelling van de doelstelling en pedagogische middelen van de voorziening.

Artikel 82

Een erkende voorziening, die niet langer aan de algemene en specifieke erkenningsvoorwaarden voldoet, kan door de Vlaamse Regering worden aangemaand zich te conformeren binnen de termijn die door de Vlaamse Regering werd vooropgesteld. Indien de voorziening aan de aanmaning geen gevolg heeft gegeven, zal haar erkenning ingetrokken worden. De Vlaamse Regering zal de daartoe vereiste procedure vastleggen.

Artikel 83

De subsidieregeling zal zodanig worden uitgewerkt dat de doelstellingen en de eigenheid van de diverse categorieën van voorzieningen en projecten door deze regelgeving ondersteund worden.

Artikel 84

Behoeft geen toelichting.

Artikel 85

Artikel 78/7 is ingegeven door de zorg om de volksgezondheid te beschermen door het bestrijden van ziekten waartegen preventieve middelen bestaan. Het voorziet dat, tenzij er medische tegenaanwijzingen bestaan, aan de minderjarigen die zijn geplaatst overeenkomstig het decreet of een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, preventieve vaccinaties en inenting kunnen worden toegediend. De Vlaamse Regering zal bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden en vormen die toediening plaatsvindt.

Artikel 86

Behoeft geen verder commentaar

Artikel 87

Om de opdrachten te kunnen uitoefenen die hen door het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) worden toegewezen of

die hen later worden toegewezen in de besluiten die uitvoering geven aan dit decreet, moet aan de diensten, het oriëntatiecentrum en de sociale dienst de toelating worden gegeven om persoonsgegevens te verwerken. Het gaat hier over gegevens van de minderjarige, van zijn ouders en van zijn opvoedingsverantwoordelijken.

Artikel 6 van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG bepaalt een limitatief aantal opgesomde gevallen waarin het verwerken van persoonsgegevens rechtmatig is. Zo is het verwerken van persoonsgegevens toegestaan als de verwerking noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting. Hiertoe bepaalt artikel 39/1 dat de verwerking van de persoonsgegevens enkel gebeurt binnen de uitvoering van de opdrachten die aan de vermelde diensten werden toegewezen door het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER). Op die manier wordt de verwerking van de 'gewone' persoonsgegevens, maar ook die van de bijzondere categorieën persoonsgegevens (gevoelige gegevens en gezondheidsgegevens) en de gerechtelijke gegevens gelegitimeerd. De verwerking gebeurt immers enkel en alleen in het kader van de door het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER)

De verwerkingsverantwoordelijke wordt aangeduid zodat op decretaal niveau is vastgelegd welke instantie verantwoordelijk is voor het oriëntatiecentrum en voor de sociale dienst voor het vervullen van de verplichtingen opgelegd door de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

De derde paragraaf van dit artikel duidt het eHealth-platform aan als bevoorrechte dienstenintegrator. Deze aanduiding is belangrijk in het kader van artikel 3 van het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator, dat stelt dat alleen wanneer een dienstenintegrator expliciet wordt aangeduid bij of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie de elektronische dienstverlening en gegevensuitwisselingen niet via de Vlaamse dienstenintegrator moet gebeuren. Er wordt in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) met andere woorden afgeweken van het standaardgebruik van de Vlaamse dienstenintegrator. Het eHealth-platform werd door de federale overheid opgericht om de gegevensdeling in de gezondheidszorg te bevorderen en te ondersteunen met maximale privacygaranties. Het biedt bovendien een aantal nuttige basisdiensten aan. Het eerste lid van de vierde paragraaf bepaalt verder dat met betrekking tot de identificatiegegevens en de sociale gegevens niet het eHealth-platform maar de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid als dienstenintegrator wordt aangeduid.

Het tweede lid regelt de volgorde van de gegevensdeling. Indien reeds gegevens moeten gedeeld worden bij of krachtens een wet, decreet of ordonnantie met een andere dienstenintegrator, dan werken het eHealth-platform, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid en de andere dienstenintegrator(en) samen om de gegevensdeling met betrekking tot een bepaalde actor zo optimaal mogelijk te laten verlopen en met zo weinig mogelijk aanvullende lasten voor de minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken in het bijzonder en voor de vermelde diensten. Dit betekent dat de jeugddelinquent en de vermelde diensten dezelfde gegevens slechts eenmalig aan een dienstenintegrator zouden moeten meedelen.

Artikel 88

Dit artikel omschrijft een bepaling inzake het verwerken van gegevens met het oog op wetenschappelijke evaluatie van de effectiviteit van de reacties die voorzien worden in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER).

In het geval geanonimiseerde gegevens volstaan voor het wetenschappelijk onderzoek, worden de gegevens enkel in deze vorm overgemaakt. Wanneer dit noodzakelijk blijkt voor het wetenschappelijk onderzoek kunnen de gegevens echter ook in gecodeerde vorm worden overgemaakt.

Artikel 89

Dit artikel creëert het kader voor een zekere informatie-uitwisseling tussen de verschillende diensten die binnen het kader van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) opdrachten uitoefenen. Dit artikel kan echter niet gezien worden als een algehele machtiging voor het doorgeven van eender welke informatie die binnen een bepaalde casus beschikbaar is. Er worden dan ook een aantal duidelijke beperkingen opgenomen in dit artikel.

Een eerste beperking is dat enkel die informatie mag worden uitgewisseld die noodzakelijk is. Die noodzakelijkheid moet worden beoordeeld in het licht van de reactie op het jeugddelict in het algemeen en in het bijzonder in het kader van de uitoefening van de taken die dit decreet aan de betrokken actoren oplegt.

De uitwisseling van gegevens moet daarenboven altijd in concreto beoordeeld worden, rekening houdend met de respectieve belangen van de personen tot wie de aangewezen diensten zich richten. Daarbij wordt er maximaal naar gestreefd om de personen op wie de gegevens betrekking hebben, vooraf over de informatieoverdracht te informeren, hen te vragen of zij met de overdracht instemmen en hiervan een schriftelijk bewijs te hebben. De vervulling van die twee laatste voorwaarden (informatieverstrekking en instemming) is geen absolute noodzaak voor de informatieoverdracht. Als het om bepaalde redenen onmogelijk is de betrokkenen te informeren, dan kan de informatieoverdracht uitzonderlijk ook zonder voorafgaande informatieverstrekking plaatsvinden. Ook het gebrek aan instemming brengt de informatieoverdracht niet in het gedrang, voor zover de andere voorwaarden vervuld zijn. Er dient echter steeds gestreefd te worden naar de instemming van de betrokkenen en slechts uitzonderlijk kan hiervan afgeweken worden.

Artikel 90

De bevoegdheidsoverdracht van het jeugdsanctierecht naar de gemeenschappen in het kader van de Zesde Staatshervorming, op grond van artikel 5, punt 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, laatst gewijzigd door de bijzondere wet van 6 januari 2014, impliceert tevens de overdracht van het federale detentiecentrum van Everberg naar de Vlaamse overheid, meer bepaald de bevoegdheden met betrekking tot de uitoefening van de opdracht van dit centrum. De overgang van de bevoegdheden vond plaats met ingang van 1 juli 2014.

Het federaal detentiecentrum Everberg is sinds de overdracht een gemeenschapsinstelling, maar werkt nog overeenkomstig de wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Met de inwerkingtreding van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een eerste principiële goedkeuring gekregen heeft op 14 juli 2017 (VR 2017 1407 DOC.0759/2TER) is het moment aangebroken om de wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd op te heffen en de gemeenschapsinstelling 'De Grubbe' ook effectief aan te wenden als een gemeenschapsinstelling.

Artikel 91

Met de inwerkingtreding van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp werd reeds een groot aantal bepalingen van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand opgeheven. De enkele bepalingen die hierna nog in het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand bleven staan worden nu overgenomen in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand wordt dan ook opgeheven. De enkele bepalingen die hierna nog in het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand bleven staan worden nu overgenomen in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand wordt dan ook opgeheven.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN